

4. Ο Εθνικός Διχασμός (1915-1922)

- α. Από την παραίτηση του Βενιζέλου έως τη Συνθήκη των Σεβρών 1912: Σαρωσινή νίκη του Βενιζέλου στις εκλογές· ανυπαρξία ανειρησίας 1913: Ο Κωνσταντίνος διαδέχεται τον Γεώργιο Α'. Ένα χρόνο πριν ο Βελος τον είχε χρίσει αρχιδρόστηχο.

Έως το 1915: πολιτική ηρέμια... Στόχοι, μέτρα της ανειρησίας αγκυρίζουν στον βασιλιά το δικαίωμα επιβολής άπασης στην εσωτερική πολιτική (αντιβουτυρική πράξη), ενισχύοντας τους εχθρούς της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, προ πάντων αντιδημοκρατικούς αξιωματικούς.

- Α' Παγκόσμιος Πόλεμος: αφορμή έκφρασης διαφορετικών απόψεων σχετ με τη συμμετοχή ή όχι στον πόλεμο. Φιλελεύθεροι: υπέρ της συμμετοχής στο πλευρό της Αντάντ (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία) εξαιτίας εδαφικών βλέψεων Βασιλιάς-Γενιού Επιτελείο: θεωρούν ανεύθυνη τη στάση των Φιλελεύθερων Εκτιμούν ότι η έκβαση του πολέμου ήταν αβέβαιη με ενδεχόμενη νίκη των κεντρικών δυνάμεων (Γερμανίας, Αυστροουγγαρίας, Βουλγαρίας, Τουρκίας). Ο Κωνσταντίνος τηρεί στάση ουδέτερότητας παρά τη σχέση του με τη Γερμανία (η σύζυγός του ήταν αδερφή του Καίσαρ), καθώς στην Α. Μεσόγειο κυριαρχεί η Αγγλία. Η δράση του υποκατάκει τα θέματα του πολιτικού συστήματος αφού ανέπτυξε μυστική διπλωματία υπέρ της Γερμανίας, χρησιμοποιώντας ακόμη και παράνομα μέσα (προώθηση απόρρητων διπλωματικών εγγράφων). Προσπαθεί με την στάση του δύο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης (1915).

- Μετά τη 2^η παραίτηση Βενιζέλου, οι Φιλελεύθεροι δεν συμμετέχουν στις εκλογές, θεωρώντας ότι ο βασιλιάς παραβίασε το Σύνταγμα. Συνέπειες: βία, φανατισμός, χάσμα ανάμεσα στις 2 παρατάξεις, κυριαρχία μίσους.
Βενιζελικοί: καχύποπτοι με όρους ήταν κατά του πολέμου, τους θεωρούσαν εχθρούς της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας ή των εθνικών συμφερόντων.
Αντιβενιζελικοί: θεωρούσαν τους Βενιζελικούς βίαιους πράκτορες της Αντάντ, εχθρούς του βασιλιά, του έθνους και του κράτους.

Μικρές διαφορές ως προς την πολιτική πρακτική και την προπαγάνδα.
όμως ενισχύθηκε ο διπλωμάτης.

Μέσα του 1916: το Κοινοβούλιο υποβαθμίστηκε.

Εμπλοκή των στρατιωτικών στη διαμάχη: δημιουργία 2 στρατοπέδων
ανάλογα με τα συμφέροντά τους.

26 Σεπτεμβρίου 1916: Δημιουργία κυβέρνησης Βενιζέλου στη Θεσσαλονίκη.

- Οι συγκρούσεις εξελίσσονται σε εμφύλιο πόλεμο. Οι Αντιβενιζελικοί
αερούν τρομοκρατία στους ανεπάλτους: ο Βενιζέλος κήρυξε
έκρηκτο το βασίλειο, ο οποίος εγκατέλειψε το θρόνο και τη χώρα.
Φιλελεύθεροι: αναλαμβάνουν τη διακυβέρνηση και κηρύττουν τη
χώρα σε κατάσταση πολιορκίας. Ο εθνικός δικαστής επεκτείνεται και
στο στρατεύμα: ευνοούνται οι αξιωματικοί της «Εθνικής Άμυνας».
Η κυβέρνηση παρασείνει τη θητεία της Βουλής.

- Κυβέρνηση των Φιλελευθέρων: υπέρ της Αντὶνε για ικανοποίηση
εθνικών διεκδικήσεων. Οι Αντιβενιζελικοί διαφωνούν: παραμελούν
δυσαρεστημένοι τις εξελίξεις. Τα βάζουν: α) υπέρ της διατήρησης των
πληθυσμών εκτός Ελλάδος· β) υπέρ της ευκαιριακής προώθησης
εδαφών χωρίς κίνδυνο.

Κορύφωση διχασμού: απόπειρα δολοφονίας Βενιζέλου
δολοφονία Ίωνα Δραχούμη (1920).